

Vyhlášení výsledků 26. ročníku soutěže o Cenu Edvarda Beneše

V letošním roce bylo do soutěže o Cenu Edvarda Beneše přihlášeno 14 prací z Historie 20. století a 10 prací ze Sociologie.

V oblasti Historie 20. století cenu 1. stupně získal **Jiří Klůč** z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Přejmenování města Falknov na Sokolov u příležitosti 5.výročí bitvy u Sokolova a pozdější vztah k této události v kontextu měnící se doby.**

Jiří Klůč se ve své bakalářské práci věnoval okolnostem přejmenování města Falknova nad Ohří na Sokolov. Zvolené téma prozkoumal v širokém časovém kontextu a zároveň zasadil do celkového československého rámce. Práce je v mnoha ohledech objevná a přináší mimo jiné i velice zajímavou informaci, a sice že používání počestné podoby názvu Falkonov – jako Sokolov se objevuje již od 19. století, zároveň připomíná, že po druhé světové válce bylo variantou nového názvu i Sokolovo, odkazující přímo k ukrajinskému bojišti vojáků druhého československého odboje. Autor poukazuje také na osudy pomníku bojovníka od Sokolova, který byl veřejností mylně považován za Rudoarmějce. Práce je mimořádně zajímavým a o pečlivou heuristiku opřeným příspěvkem k poznání vzpomínkové kultury vztahující se k druhé světové válce.

Cena Edvarda Beneše 2. stupně byla udělena **Adamu Pátkovi** z Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně za soutěžní práci: **ČSNS Doksy 1945 - 1948**

Adam Pátek ve své bakalářské práci podrobně popsal na základě detailního archivního výzkumu činnost místní organizace národně socialistické strany v poválečných Doksech. Nejedná se však jen o dějiny jedné politické strany, ale celkový rámec poválečné správy, konstruování a fungování národního výboru za třetí republiky. Regionální hledisko je pak zasazeno do celorepublikového rámce. Z tohoto pohledu se místní národně socialistická organizace v Doksech jeví jako výrazně korespondující s celostranickým rámcem. Zajímavým prvkem vývoje je i to, že Doksy byly místem s dosavadním silným německým osídlením, což dodávalo tamějším dějům výraznou dynamiku. Práce je tedy i studií z dějin poválečného pohraničí.

Cena Edvarda Beneše 3. stupně byla udělena **Jarmile Šebkové** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Česká šlechta a Runcimanova mise, 1938.**

Jarmila Šebková ve své bakalářské práci věnovala pozornost klasickému „mnichovskému“ tématu, tedy misi lorda Runcimana. Autorka se ovšem zaměřila na jeden její dosud málo zpracovaný aspekt – Runcimanovy styky s českou aristokracií. Tím se snažila vyvrátit dosavadní interpretaci, že Runciman se cíleně stýkal jen s proněmeckou šlechtou a byl zaujatým již od samého počátku mise. Autorka se snaží dokázat, že Runciman chtěl své společenské kontakty pečlivě vyvažovat. Poukazuje zároveň na to, jak se cíleně snažila československá vláda využívat státoporné aristokraty a jejich prostřednictvím ovlivnit Runcimanovo mínění. Rekonstruuje lordovy návštěvy u příslušníků aristokracie. Šebková dochází k závěru, že česká šlechta měla na Runcimana malý vliv. Silnou stránkou této práce je práce se zahraničními prameny.

Čestné uznání v oblasti historie získal **Václav Daněk** z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity za soutěžní práci: **Nucená práce české mládeže při výstavbě opevnění Jihovýchodního valu u Neziderského jezera na přelomu let 1944 – 1945.**

Václav Daněk ve své diplomové práci věnoval pozornost dosud spíše opomíjenému tématu protektorátních dějin, a sice účasti české mládeže na výstavbě vojenských opevnění nacistického Německa v posledním roce druhé světové války. Autor práci postavil na detailním studiu archivního materiálu. Svě téma zasadil do zkoumání širokého kontextu německých opevňovacích prací. Nepřevažuje u něj techniko-vojenská problematika, pozornost soustředil především na pracovní a životní podmínky českých pracovníků v místě výkonu nuceného nasazení v Dolním

Rakousku. Relevantním tématem pro něj je i vztah s Kuratoriem pro výchovu mládeže, resp. s kuratoristy, kteří během nasazení organizovali životy mladých pracovníků, dohlíželi na ně a snažili se pěstovat jejich ideologické přesvědčení v duchu loajality k Říši. Autor se věnoval i angažmá protektorátní vlády a jejich snah o zlepšení ubytovacích, stravovacích a zdravotních podmínek nuceně nasazených mladých českých lidí. Věnuje se i pracovní morálce a motivaci, která nebyla ideologického původu.

Další čestné uznání v oblasti historie získal **Milan Dobeš** z Právnické fakulty Masarykovy univerzity za soutěžní práci: **Příživnictví – právněhistorický vývoj tohoto institutu na našem území.**

Milan Dobeš svou práci věnoval mimořádně zajímavému fenoménu - historickému vývoji trestného činu příživnictví na území Československa. Autor charakterizuje vývoj právní úpravy, která zakotvovala institut příživnictví v našem právním řádu. Dále se věnuje rozboru skutkových podstat trestného činu a přečinu příživnictví s uvedením konkrétních příkladů přibližujících tehdejší aplikační praxi. Třetí část práce přibližuje, jak byl institut příživnictví zneužíván vůči státu nepohodlným osobám. Zároveň zasazuje konkrétní případy příživnictví do dobového kontextu.

V oblasti Sociologie cenu 1. stupně získala **Dominika Sladká** z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, za soutěžní práci: **Z nesezdaného soužití do manželství: Záleží na relativním vzdělání partnerů?**

Klasická kvantitativní studie z oboru sociologie rodiny zaměřená na aktuální téma. Zabývá se tendencí k homogamii, a to nejenom v České republice; využívá mezinárodní datový soubor rozšířený o Polsko a Rakousko. Její výsledky sice ne vždy potvrdily předpoklady o významu vzdělanostní kompozice páru při přechodu od soužití k manželství, podané důkazy jsou ovšem velmi přesvědčivé. Teoretické základy studie i její analytické zpracování odpovídají současným mezinárodním standardům, takže lze očekávat, že výsledky budou publikovány v zahraničí. Práce přináší nové poznatky a její autorka osvědčila své schopnosti, které ji předurčují k úspěšné vědecké dráze. Svědčí o tom mimo jiné i zasvěcená závěrečná diskuze výsledků.

Cenu 2. stupně získala **Gabriela Lazárková** z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Asistovaná reprodukce z pohledu cílových skupin.**

Práce popisuje *policy design* asistované reprodukce v České republice směrem ke dvěma sledovaným skupinám: 1) ženám podstupujícím daný zákrok, 2) poskytovatelům asistované reprodukce. Cílem je rovněž identifikovat rámování politiky asistované reprodukce v politickém diskurzu. K tomu slouží vedle dotazníkového šetření dotazování expertů a studium parlamentních debat. Závěry práce dobře vystihují rozpory současného diskurzu i řadu otevřených otázek, pokud jde o další rozvoj asistované reprodukce. Jde o práci rozsáhlou a kvalitně zpracovanou.

Cenu 3. stupně získal **Jakub Janouš** z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Zdroje důvěry v inteligentní virtuální asistenty.**

Diplomová práce se zabývá zdroji důvěry v umělou inteligenci, zkoumá, jaká rizika si uživatel uvědomuje při používání umělé inteligence a jak různé faktory ovlivňují uživatelské smýšlení. Umělá inteligence je v práci reprezentovaná inteligentními virtuálními asistenty (IVA). Kvalitativní výzkumné rozhovory s jejich uživateli určily jako hlavní zdroje důvěry neutralitu, víru v budoucnost, naplnění očekávání a blízkost. První dva zdroje jsou dle autora stálé a vychází ze sociální struktury, zatímco poslední dva zdroje důvěry vychází přímo ze zkušeností uživatele a jsou proměnlivé v čase. Předností práce je novost a aktuálnost tématu, určité omezení vyplývá z omezeného vzorku (10 respondentů, z toho pouze jedna žena). Autor bohužel nedbal dostatečně na jazykovou správnost textu.

Čestné uznání v oblasti Sociologie získala **Sára-Ráchel Schlehrová** z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze za soutěžní práci: **Změna sociální konstrukce nezaměstnaných v období krize související s COVID – 19.**

Práce je založena na kvantitativní analýze médií, která ukázala zajímavý posun v prezentaci skupiny nezaměstnaných. Všimá si ovšem i změn v designu veřejných politik. Reaguje tedy na aktuální změny ve společnosti, jež vedly k vytvoření příznivějšího obrazu nezaměstnaných v době koronaviru. Při interpretaci výsledků využívá vhodně i postupů z oblasti kvalitativní metodologie (tematická analýza, analýza rámců).